

Пядишев Володимир Георгійович,

професор кафедри кримінального аналізу та інформаційних технологій Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БОРОТБІ З КОРУПЦІЄЮ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Сучасна корупція – це складна глобальна проблема, яка виходить за рамки традиційного хабарництва та включає системні форми, такі як: 1) захоплення держави; 2) шахрайство; 3) розкрадання; 4) фаворитизм. Ці форми зумовлені економічними та політичними чинниками. Сучасна корупція дедалі частіше розглядається як загроза правам людини, демократії та економічному розвитку, і з нею борються за допомогою міжнародної співпраці та таких організацій, як ООН та Transparency International.

Технології відіграють значну роль у боротьбі з корупцією, підвищуючи прозорість, підзвітність та ефективність у різних процесах. Зокрема, такі технології, як блокчейн, штучний інтелект (ШІ) та цифрові державні послуги, пропонують потужні інструменти для виявлення, запобігання та стримування корупційних практик.

Опис використання технологій

1. Технологія блокчейн:

Прозорість та відстежуваність. Незмінний та прозорий реєстр блокчейну може бути використаний для відстеження публічних транзакцій, процесів закупівель та фінансових потоків, що ускладнює приховування або маніпулювання записами. Таким чином, постачальники фінансових послуг вважають технологію блокчейн корисною для підвищення автентичності, безпеки та управління ризиками [1, с. 173].

Підвищена підзвітність. Системи на основі блокчейну можуть створювати аудитовані записи транзакцій, підвищуючи підзвітність та зменшуючи можливості для корупції. Таким чином, системи на основі блокчейну створюють аудитовані записи транзакцій.

Конкретні застосування. Приклади включають відстеження бюджетних витрат, управління земельними записами та оптимізацію систем укладання контрактів та оплати. Технологія блокчейн, що відстежує бюджетні витрати. Зростаючі проблеми корупції в уряді та

відновлення довіри громадськості до фінансового управління описані в [2, с. 1–7].

2. Штучний інтелект (ШІ).

Виявлення закономірностей. Алгоритми ШІ можуть аналізувати великі набори даних, щоб виявити підозрілі закономірності, аномалії та тривожні сигнали, які можуть свідчити про корупцію, такі як незвичайні фінансові операції або невідповідності в даних про закупівлі. Таким чином, штучний інтелект (ШІ) революціонує ландшафт виявлення шахрайства, надаючи підприємствам передові інструменти для виявлення та запобігання підозрілим операціям [3, с. 3].

Виявлення шахрайства. ШІ може бути використаний для виявлення шахрайської діяльності в таких сферах, як закупівлі, дотримання вимог та боротьба з відмиванням грошей.

Прогностичне моделювання. ШІ може розробляти точніші моделі прогнозування для виявлення корупційних ризиків та вразливостей. Організації використовують прогностичний ШІ для прогнозування потенційних майбутніх результатів, причинно-наслідкових зв'язків, впливу ризиків тощо [4, с. 1].

3. Цифрові державні послуги та електронне урядування.

Зменшення людської взаємодії. Ефективні та прозорі державні послуги мають прямий вплив на якість нашого життя [5, с. 1]. Автоматизація державних послуг та їх доступність онлайн зменшують кількість прямих контактів між громадянами та державними службовцями, мінімізуючи можливості для корупції.

Підвищення ефективності. Цифрові системи можуть оптимізувати процеси, підвищити ефективність та скоротити час і ресурси, необхідні для доступу до державних послуг.

Прозорість та доступ до інформації. Ініціативи електронного урядування можуть забезпечити громадянам ширший доступ до інформації про урядові процеси, що полегшить моніторинг та повідомлення про корупцію.

4. Інші технології.

Інструменти викриття. Платформи викриття на основі ІКТ дозволяють особам анонімно повідомляти про корупцію, заохочуючи прозорість та підзвітність. Понад 15 найкращих програмних інструментів для викриття (2025) наведено в [6, с. 1–7].

Платформи краудсорсингу. Громадські ініціативи можуть використовувати платформи краудсорсингу для повідомлення про випадки корупції та їх відстеження, чинячи тиск на органи влади, щоб

ті вжили заходів. Від Кенії до Індії з'являються онлайн-платформи для боротьби з хабарництвом у країнах, що розвиваються, але звітність має перетворюватися на дії [7, с. 1–4].

Аналітика великих даних. Аналіз великих наборів даних з різних джерел (наприклад, фінансові розкриття, дані про закупівлі) може допомогти виявити закономірності та тенденції, пов'язані з корупцією.

Аналіз мереж. Такі методи, як мережевий аналіз, можуть виявити приховані зв'язки між особами та організаціями, причетними до корупційної діяльності. [8, с. 1–3].

Проблеми та міркування

Контекстуальні фактори. Успіх технологічних антикорупційних заходів залежить від конкретного контексту та здатності адаптувати інструменти до місцевих умов.

Організаційний опір. Опір зсередини організацій чи установ може перешкоджати впровадженню та прийняттю нових технологій [9, с. 1–25].

Цифровий розрив. Нерівний доступ до технологій та цифрової грамотності може створювати бар'єри для участі та обмежувати вплив технологічних рішень.

Етичні міркування. Вкрай важливо вирішувати етичні проблеми, пов'язані з конфіденційністю даних, алгоритмічним упередженням та потенційним зловживанням технологіями для спостереження або контролю.

Ретельно інтегруючи технології з міцними правовими рамками, залученням громадян та надійними механізмами нагляду, країни можуть використовувати технологічний прогрес для побудови більш прозорих, підзвітних та вільних від корупції суспільств.

Список використаних джерел

1. Javaid, M., Haleem, A., Singh, R.P., Suman, R. and Khan, S. A review of Blockchain Technology applications for financial services. *BenchCouncil Transactions on Benchmarks, Standards and Evaluations*. Volume 2, Issue 3, July 2022. 100073

2. Jadhav, S., Lokhande, S., Mali, R., Mahajan, R., Kulkarni, A. and Ashtagi, R. "Government Budget Tracking Using Block-Chain Technology," *4th OPJU International Technology Conference (OTCON) on Smart Computing for Innovation and Advancement in Industry 5.0*, Raigarh, India, 2025, pp. 1-7, doi: 10.1109/OTCON65728.2025.11070916.

3. AI Fraud Detection: Identifying Suspicious Transactions. *TrustDecision.Com*. June 6, 2024 Site. URL: <https://trustdecision.com/articles/ai>

powered-fraud-detection-identifying-suspicious-transaction (дата звернення: 25.11.2025).

4. Mucci, T. What is predictive AI? *IBM.Com*. 2025. Site. URL: <https://www.ibm.com/think/topics/predictive-ai> (дата звернення: 25.11.2025).

5. Digital Government: Co-creating innovative public services for citizens and businesses. *CORDIS.Europa.EU*. September 2020. Site. URL: https://publications.europa.eu/resource/cellar/59b3f308-0ea5-11eb-bc07-01aa75ed71a1.0001.04/DOC_1

6. Mela, L. Top 15+ whistleblowing software tools (2025). *SpeakUp.Com*. March 10, 2025. Site. URL: <https://www.speakup.com/blog/top-whistleblowing-software-tools> (дата звернення: 25.11.2025).

7. Crowdsourcing anti-corruption: ‘Like Yelp, but for bad governments’. *The Guardian*. 2015, May. Site. URL: <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2015/may/19/crowdsourcing-anti-corruption-bribery-kenya-india> (дата звернення: 25.11.2025).

8. Cetina, C., Constatin, P. Untangling corruption based on network analysis. *CAF.Com*. September 28, 2022. Site. URL: <https://www.caf.com/en/blog/untangling-corruption-based-on-network-analysis/> (дата звернення: 25.11.2025).

9. Perales-Fernandez, F. (2025). Tackling Corruption: Identifying and Dismantling Implementation Obstacles in Corruption Risk Management Policy. *Public Integrity*, pp. 1–25. <https://doi.org/10.1080/10999922.2025.2520715> (дата звернення: 25.11.2025).

Сірий Олег Вікторович,

старший викладач спеціальної кафедри № 6
Навчально-наукового інституту державної
безпеки Національної академії Служби
безпеки України

АНТИКОРУПЦІЙНА СТІЙКІСТЬ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Повномасштабна війна суттєво змінила принципи функціонування сектору безпеки і оборони, актуалізувавши проблему корупції як критичної загрози для обороноздатності держави. Корупційні прояви впливають на ефективність управління ресурсами, рішення командування, рівень довіри суспільства та міжнародних партнерів, а також здатні стати інструментом підривної діяльності з боку держави-агресора. У цих умовах формування антикорупційної